

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Halk kim?
Bu dehşet verici sorunun uzun süre karanlıkta kalmış cevabını, dolayısıyla da halkın tanımını şimdi biraz daha anlayabiliyoruz: Mesela Kemal Sunal'ı, Barış Manço'yu, İbrahim Tatlıses'i, Yılmaz

Odabaşı'nı sevenler halk! Onları beğenmeyen, sevmeyen, eleştiren de kınanması, kötülenmesi gereken aydınlar! İki yüz yıllık hainler yani...

Burada vahim bir hata yapılıyor. Bir kere, halkın sevdiği, beğendiği isimler halk kültürünün değil, popüler kültürün yükselttiği isimlerdir. Popüler kültür ise halk kültürü değildir. Popüler kültür, kentsel alanda ortaya çıkan geçiş döneminin, kültür ve eğlence endüstrisinin 'bilinçli' ve tabii ki yapay bir biçimde ürettiği bir kültürdür. Beğenmek ve onunla özdeşleşmek öyle bir marifet olamaz. Aksine, onun savunuculuğunu yapmak, kitlenin (halkın değil) borusunu çalmak ve onun dalkavuşu olmaktır. Eğer gerçekten bir aydın meselesi söz konusu edilecekse denebilir ki, aydın bu olguların üstünde

Halk düşmanı aydınlar

düşünür fakat halk seviyor diye ondan aynı isimleri sevmesi beklenemez. Tersine, bir tür popülist otoritarizmdir.

Hiç çekinmeden söylemek gerekir: popüler kültüre kapalı kalmak gibi bir zorunluluğu yoktur ama, aydının kültürü elbette seçkin kültür olacaktır. Gene kendi yerel değerlerine yabancılaşması gerekmez ama aydın elbette kişisel seçimini yaparken dilediği değerler sisteminden yana olacaktır. Bu, ona mutlaka bir öncülük işlevi yüklemeyi fakat tersine de yani, dehşetli bir cehaletle, halk zannederek kitlenin ve popüler kültürün savunuculuğunu yapmak da kimsenin üstüne vazife değildir. Kaldı ki, modernitenin özelliği, bir aydın tarihi ve projesi olmaktır. Bu tarihin belli ve pek az noktasında aydınlar kitle kültürüne uzak duruyorlar diye eleştirilmiş ve kınanmıştır.

Türkiye de modernleşmesini aydınlar aracılığıyla başlatmıştır. Bu sürecin en keskin dönüm noktasını Kemalizm oluşturur. Fakat gene de Kemalizme bir aydın yönetimi demek zor. Seçkincilik su götürmez bir anlayışın; fakat, o seçkincilik daha ziyade bürokratik ve askeri bir nitelik arz eder. Yani, belli bir noktadan sonra Türk modernleşmesi aydınlar değil seçkinler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Orada da yanılmamak ve seçkinle aydını karıştırmamak gerekir. Zaten oradaki kusur da

seçkinlerini oluşturmamak, olanları da budamak ve kırmaktır. Üstelik, 1950'lerden bu yana hem merkezci aydınlar hem de çevreyi oluşturan kesimler aydına küfretmeyi bir erdem sayıyor. Kemalistlerin kızdığı aydın Batıcı, 'yabancı' aydın. Ama ötekiler de aynı adama kızıyor ve onu 'milli, manevi', yani yerli değerlere uzak olmakla suçluyor. Halbuki bu kesimlere göre eğer 'halka', tabii aslında kitleye inanılırsa ve onunla, onun kültürü, sevdikleri ve değer yargısıyla özdeşleşirse sorun çözülecek. Kısacası, popülizm herkesi teslim almış durumda. Kitle kültürü artık halk kültürü sayılıyor ve onunla özdeşleşmeyen hain ilan ediliyor.

Oysa bu son derecede tehlikeli bir gidiş. Kitle kültürünü ve kitleyi yüceltmek, o amaçla aydına hakaret etmek, sıradanı geçerli hale getirmektir. Zaten kitle kültürünün doğasında olan bu husus bir süre sonra siyasallaşır. Bu yaklaşım popülizmi egemenleştirir. Oradan da başta milliyetçilik olmak üzere bir sürü 'tehlikeli' akım türer. Örneklerini de biraz siyasal tarih bilenler bilir.

Ama, işte sorun oradadır. Bu işlerin nereye varacağını, aydınları, Kemal Sunal'ı ve ötekileri sevmediği için, 'halk düşmanı' ilan edenler değil, halk düşmanı ilan edilenler bilir!